

KÜLÖNFÉLÉK.

 IHALIK JÓZSEFNEK, a kassai múzeum miniszteri biztosának, Ő Felsége a királyi tanácsoságot adományozta elismerésül a kassai múzeum újjászervezése körül szerzett kiváló érdemeinek. Örömmel veszünk tudomást e kitüntetésről, mely oly férfit ért, aki vasszorgalmával ügyszeretetével s szakképzettségével igaz tiszteletét vívta ki mindazoknak, akik széleskörű munkásságát ismerik. Mihalik nem csupán mint a kassai múzeumnak újjászervezője, hanem mint a magyar iparművészet történetének egyik legalaposabb kutatója, az e téren kifejtett irodalmi munkásságával is nagy érdemeket szerzett, melyekért évek hosszú során át kifejtett szakadatlan munkásság után most jutott neki méltó elismerés.

 AZDÁK AZ IPARMŰVÉSZE- ÉRT. Az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület illetékes bizottságán Forster Géza egyesületi igazgató indítványára határozatba ment, hogy ezentúl az állatkiállításoknál első díjúl nem pénz, hanem *iparművészeti tárgyakat* fognak kiosztani a tenyésztésben kitűnt kiváló gazdák között. S hogy mit jelent ez a magyar iparművészetre, talán eléggé megvilágítja a száraz statisztikai valóság, hogy alig múlik el hét, hogy az ország valamely pontján állatkiállítást vagy díjazást ne tartanának. A magyar gazdák tehát ezentúl tekintélyes összeget fognak évről-évre juttatni a magyar iparművészetnek. De a határozatnak a gazdák irányában is van jelentősége, mert a jutalmul kitűzendő iparművészeti dísz tárgy versenyre fogja készíteni azokat a tenyésztőket is, a kik eddig a pénzdíjakra sohasem reflektáltak. Nagyon is megérdemelte tehát ez a derék határozat, hogy e helyen szóvá tegyük s reá az érdekelt körök figyelmét külön is felhívjuk.

 ÜVÉSZI ÜZLETBERENDEZÉSEK. Ha végig sétálunk Budapest körutain és főbb utcáin, már nem egy üzlet csalogatólag állít meg újszerű berendezésével. Valamikor nagy volt az idegenkedés a modernség befogadásával szemben: „a milyen helyen azelőtt meg lehetett gazdagodni, ott ma is megélünk” — mondták kereskedőink. Pedig nem volt igazuk, mert a művészi kirakat

és boltberendezés ma már nemcsak jó reklám, hanem szükséglet is. És a milyen észrevétlenül az unalmas kaszárnyaház-sorok helyett ma már egyéni ízlésben készült paloták kezdenek emelkedni, olyanformán tart lépést az üzleti-világ helyiségének díszítésében is. Sajnos, hogy a mit a budapesti modern házaknál hibául róhatunk fel, ugyanaz jelentkezik az üzletek kidíszítésénél is, t. i. a túlzások legtöbb helyen tombolnak, merész vonalak készülnek fából, szédítő félkörök, csápok és lécsorok. Különösen a ruhásboltok és kétes hírű kávéházak merészelnek nagyot és lehetetlent. Olyik helyen azonban Spiegel Frigyes, Leitersdorfer, Vigand és más tervezőművészeink keze nyomára ismerünk, kiknek alkotásai a művészetet plántálják át a kereskedelmi életbe. A bankok, kávéházak, éttermeket, figyelembe nem véve, szorosan értett bolti helyiségek között követendő például említhetjük: Kanitz Dorottya-utcai, Reinitz Fürdő-utcai, Bárd Kossuth-Lajos-u.-i üzleteit, Bartha budai gyógyszerárát, a krondorfi viz Józsefköruti raktárát stb.

 SOLNAY SZOBRA BUDAPESTEN. Világhírű keramikusunknak, Zsolnay Vilmosnak Pécsen felállítandó szobráról a vallás- és közoktatásügyi miniszter másolatot rendelt meg Horvai János szobrásznál. A tavaszra elkészül a szobor s a Szépművészeti Múzeum előtt állítják fel.

 ÉGI MAGYAR CSEMPÉK (kályhafiók) gazdag sorozatát vette meg újabban a brassói Resch-féle gyűjteményből az Iparművészeti Múzeum. A mi különösen becsessé teszi a vásárolt kollekción, az az, hogy nagyjából évszámmal vannak darabjai megjelölve, amely körülménynél fogva nemcsak szerencsésen egészíti ki a Múzeum eddigi e nemű anyagát, hanem egyúttal meg is határozza. A Resch-gyűjtemény más értékes magyar vonatkozású tárgyait már régebben az Erdélyi Múzeumnak sikerült megszerezni.

 Z ÜVEGMOZAIKNAK egy új nemét készíti a marburgi K. J. Schultz cég. Az üvegnek a mozaik céljaira való felhasználása ugyan régi dolog; s az új technika nem is annak javítását célozza, hanem az üvegnek ily célra való újabb alkalmazását. A rajznak megfelelően kivágott nagyobb méretű üveglemezek vagy darabok úgy illesz-

kednek egymás mellé, hogy közöttük az üveglak-ólmozás szélességére egyenlő közök maradnak. Ha az üveglemezek egy síkon, a fordított kép szerint ily közökkel egymás mellé helyeztetnek, az egészet egy külön erre a célra készült cement-féle masszával leöntik, amely a megkeményedés után az üveglemezeket összetartja, és a közöket kitöltve, az üveglemezek konturjait képezi, miáltal az ólmozott üveghez hasonló hatás áll elő. Az 1—2 centiméter vastag lemezek tehát épülethomlokzatokon alkalmazhatók, vagy belső dekorációra is alkalmasak. Az újabb tehnikák szerint készült különféle üveg nagy változatot tesz lehetővé, amit azonban az üveglemezeknek utólagos festésével még fokozni is lehet. A festés természetesen az üvegnek a cementtel érintkező, tehát alsó védett lapján történik és közönséges módon beégetés által tartóssá lesz.

RÉGI BÚTOROK. Félszázaddal ezelőtt alig tudtak még az emberek a régi bútorok becséről s a legszenvédélyesebb gyűjtők más téren keresték babérait. Pedig kép, nyomtatvány, könyv és porcellán minden nagy műérték mellett is egy bizonyos tekintetben merő luxust képeznek. Holott a bútor valódi életszükséglet, a melytől kényelmünk, otthonunk becse függ. Ma már egy-egy londoni bútor-antikváriusnál, a milyen *Christie, Robinson and Fisher, Philips Son and Neale* stb. — nemcsak Anglia gazdag vevőközönsége, hanem egész Európa amateurjei adnak találkozót egymásnak.

Az első bútorárverés, mely műtörténeti szempontból figyelmet érdemel, a *Tallard* herceg gyűjteményének nyilvános eladása volt 1756-ban Párisban. Ennek gazdagságáról és értékéről fogalmat nyújthat az, hogy például egy antik zöld porphyraasztala, melyet *Polignac* bíbornok hozott Franciaországba, 4601 livre-en kelt el (egy livre körülbelül megfelel a mai franknak).

A tárgyaknak úgy reális, mint műipari becse szempontjából érdekes lesz kiragadnunk a *Tallard*-féle katalógusból néhány oly darabért fizetett árt, a mely darabok akkor (1756-ban) egészen modernek voltak még. Az 1732-ben meghalt s a műbútor-ipar terén halhatatlan nevet szerzett, *Boulet*ól egy remek szekrény fordul elő a katalógusban, porarannyal aranyozott bronz díszítéssel, melyet 1000 livre-ért vettek meg, míg

egy másik *Boule*-féle aranyozott bronzal díszített kabinetszekrény, valamivel kisebb az előbbinél, kis ajtaja fölött XIV. Lajos aranyozott bronz érem képével 1501 livre-t ért el. Egy kis, vörösen fényezett íróasztal *Martin d'Hine*-től, domborművű madarakkal és virágokkal 360 livre értékben szerepel a listán.

Állítsuk ezzel szembe most, hogyan értékelnek egyes *Boule*-féle darabokat ma a műértők. A Hamilton-palota nyilvános árverésén 1882-ben egy pár *Boule*-féle szekrényt 12.075 fontig vertek föl.

A két szekrény — igaz — *Le Brun* rajza után készült, 9 $\frac{1}{2}$ láb magas volt, ébenfából, réz- és teknősbéka-sont-betétekkel. Eredetileg a Louvre-ben voltak, a honnan *d'Aumont* herceg gyűjteményébe, s onnan *Bethford*hoz kerültek, a kitől 1823-ban 485 aranyon vásárolták meg, míg újabban *Leads* herceg hagyatéka nyilvános árverésén (1901) 15.000 fonton került eladásra egy pár XV. Lajos-korabeli tölgyfaszekrény, hüvelyes tulipánfa-furnirral a híres ébenista *Joseph*-től s *Caffieri*-féle vésett porarany-mintázatokkal. Igaz, hogy a pénz vásárló ereje az 1756-diki állapotokhoz képest legalább tizszeresen csökkent. A már említett 1882-diki *Hamilton*-féle aukción találtak dúsgazdag vevőkre, hogy csak néhányat említsünk még: *Choiseul* herceg íróasztala és cartonnierre-je, egy hosszúkás, kirakott íróasztal, tört-arany vázákkal s füzérekkel díszítve s egy piederasztal-formájú cartonnierre, tetején egy Alard-órával, összesen 5565 font sterlingen; továbbá *Gouthiere* egy díszes ébenfa secrétaire-je Mária Antoinette monogrammjával s „Garde meuble de la Reine“ jelzéssel, 9450 font sterlingen; egy hosszúkás íróasztal d. *Reisener* jelzéssel, 6000 fonton, egy álló secrétaire, szintén *Reisener*től, 1790-ből 4620 fonton s végül egy 1791-ből eredő szekrény ugyanattól, 4305 fonton, utóbbi három darab Mária Antoinette számára készült, s úgy fa-, mint ércmunkájában a rajz és kivitel a képzelhető legnagyobb tökélyét mutatta a francia dekoratív művészet tetőpontra jutott virágkora idejéből. Az egész a XVI. Lajos-korabeli iparművészet legszebb példánya.

Újabban tagadhatatlanul erősen emelkedett a régi angol bútorok kereslete is, de korántsem annyira, hogy háttérbe szorítaná a XIV—XVI. Lajos-korabeli francia bútorok divatját. Az angol bútor — melynél a *Chippendale* és *Sheraton* név csaknem ugyanolyan hangzású, mint a franciáknál a *Boule* és *Reisener* — termé-

PÁLYÁZATI ÜGYEK

szetesen inkább szolid készítményével tűnik ki, valamint hogy célja is inkább a hasznosság mint a cifra dekoratív hatás. Azért valódi helye nem is a társalgó és a boudoir, hanem inkább az ebédlő; nem a városi, hanem a falusi otthon.

Csakhogy a valódi, eredeti *Chippendale*-ek száma elenyészően csekély; sok azok közül, melyek e néven kerülnek forgalomba, többé-kevésbé ügyes hamisítvány, vagy utánzó műve. A mi az árat illeti, egy 1896-diki katalógusból a következő szemelvényeket mutathatjuk be. Egy mahagoni asztal 100 arany. Egy álló szekrény 166 arany. Négy székből álló garnitúra 112 arany. Egy másik, hat székből álló — 105 arany. Egy magas karosszék, nyitott lantalakú háttal — 30 arany.

Ezek azonban csak átlagárak. A *Chippendale*-ek igazi rekordját a londoni *Christie*-cég érte el múlt évben, mikor egy pár mahagoni székért, nyitott háttal, vázaalakú középpel, dús lombvirágdísz-faragványokkal, faragott kecskelábakkal, damaszkkal borítva, 1000 aranyat fizettek. Ezer aranyon adtak tovább öt évvel ezelőtt is Londonban két gyönyörű díszkarszéket, rendkívül finoman faragott oroszlánfejes karokkal, ugyanolyan lábakkal, az egész régi angol selyemhímzéssel borítva.

A *Sheraton*-bútorok, habár rendkívül elegáns formákkal tűnnek ki, általában nem érik el az igazi *Chippendale*-ekért fizetett árakat. Pedig *Sheraton* 1793-ban oly megvetőleg nyilatkozott a *Chippendale*-mintákról, mint tökéletesen elavultakról. A legmagasabb ár, melyre emlékeznek a bútor-amateurok krónikái, egy *Sheraton*-bútorért 1050 arany volt s ezt a múlt évben fizették *Christie*-nek egy pár szafir-faszekrényért, Kaufmann-stylű tánczó nőalakokkal festve. V. S.

PÁLYÁZATI ÜGYEK.

ÉPZŐMŰVÉSZETI PÁLYÁZAT.
A gróf Andrassy Dénes és neje: Franciska grófnő által a magyar állam ezeréves fennállása alkalmából művészeti ösztöndíjakra tett alapítvány kamataiból alakított, s jelenleg két 4200—4200 koronát képező festőművészeti ösztöndíjra a Magyar Országos Képzőművé-

szeti Tanács ezennel pályázatot hirdet az alapító szándékainak megfelelő következő feltételek mellett: pályázhatnak a művészeti iskolai képzésen már túllevő oly festőművészek, és pedig csak férfiak, kik magyar állampolgárok, s főleg az állat, illetőleg a tájfestésben kívánják sikereikkel igazolt művészi képességüket tökéletesíteni. A folyamodók kérvényében okmányokkal igazolandó: *a*) a folyamodó életkora, *b*) magyar honossága, *c*) iskolai előképzettsége, *d*) a művészetben való haladottsága, mire nézve mutatóványművek (befejezett festmény-tanulmányok, rajzok, színvázlatok) oly számban mellékelendők, hogy tudásáról és tehetségéről teljes tájékozást nyújthassanak. Hivatkozzék ezeken túl a pályázó kiállított műveire és kitüntetéseire is. A folyamodónak írásban kell kötelezettséget vállalnia arra, nézve hogy amennyiben az ösztöndíjat elnyerné, tanulmányait, és pedig a jelzett irányban, Münchenben vagy Düsseldorfban fogja folytatni. — Másutt, Páris kivételével szintén felhasználhatja ugyan továbbképzése céljaira az ösztöndíjat, de ez csak kellőképpen megokolt esetekben a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács hozzájárulása alapján történhetik. Az ösztöndíj csak egy évre szól s második, esetleg harmadik évre egy és ugyanaz a művész csak oly esetben nyerheti el, ha tanulmányainak a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács előtt igazolt eredménye őt érdemessé teszi rá. A sajátkezűleg írott folyamodványok a vallás- és közoktatásügyi ministeriumhoz intézve a Magyar Országos Képzőművészeti Tanácsnál (V., Bátor-utca 12. szám, a vallás- és közoktatásügyi ministerium művészeti osztályában) 1904. évi febr. 15-ig nyújtandók be. A mutatóványművek pedig ugyanazon határidőig a városligeti Múcsarnokba szállítandók. A beküldött művek hátsó oldalára cédula ragasztandó, ezzel a felirattal: „A Magyar Országos Képzőművészeti Tanácshoz. Pályázat a gróf Andrassy Dénes és neje: Franciska grófnő-féle ösztöndíjra“. E cédulára a pályázó neve is szembetűnő módon feltüntetendő. Elkésve érkezett folyamodások a pályázatból feltétlenül ki vannak zárva.

Budapesten, 1904. január 13-án.

A Magyar Országos
Képzőművészeti Tanács.